

УДК 070:271.4-9(477.83-25)(09)

Андрій Кліш

ЧАСОПИС “РУСЛАН” ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНОГО СОЮЗУ (1911–1914 РР.)

У статті на основі публікацій у часописі “Руслан” проаналізовано організаційні засади та програмні орієнтири Християнсько-суспільного союзу, досліджено його ідейні принципи та суспільну діяльність, охарактеризовано мету, завдання та основні напрями діяльності організації.

Ключові слова: Християнсько-суспільний союз, “Руслан”, періодика, Східна Галичина, суспільно-християнський рух.

Успішне дослідження будь-яких фактів, процесів чи явищ, виявлення закономірності та особливості їх еволюції значною мірою залежить від доступу до джерел, що несуть інформацію про них. Відтак і для об’єктивного висвітлення та критичного аналізу діяльності українського суспільно-християнського руху в Східній Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. є необхідним використання широкого комплексу джерел, зокрема періодики.

Саме періодика являє собою найважливіший комплекс матеріалів для вивчення суспільної думки і соціально-політичної складової життя суспільства, оскільки на її сторінках у живій формі відбиваються події, ідеї та долі. При цьому варто пам’ятати, що текст статті, що потрапили на шпальти газет і журналів, формують думки читача, розповсюджують серед широкого загалу, часто доповнюючи влучними зауваженнями читачів та стають надбанням широкого загалу. При подібному механізмі впровадження ідей у суспільну свідомість газетні та журнальні тексти певним чином втрачають авторство, а читач часто приймає висловлювані думки за свої. Тому не буде перебільшенням сказати, що за редакційними статтями можна судити про настрої певної частини суспільства.

Тема дослідження не була безпосереднім об’єктом вивчення у історіографії. Окремі питання з цієї проблематики висвітлені у працях українських дослідників, зокрема Тараса Антошевського [1], Назара Васьківа [2], Андрія Кліша [3], Івана Монолатія [4], Мар’яна Мудрого [5], Ігоря Чорновола [6]. Зокрема, М. Мудрий у своїй розвідці охарактеризував рукописні матеріали з історії ХСС напередодні Першої світової війни, а також на їх основі показав внутрішню організацію, стан і діяльність даного товариства.

Важливі для вивчення є публікації С. Романюк [7], Л. Сніцарчук [8], присвячені часопису “Руслан”.

Незважаючи на те, що окремі аспекти досліджуваної проблеми вже аналізувалися науковцями, варто зауважити, що на сьогодні задекларована проблематика ще не стала предметом окремого наукового дослідження. Власне у цьому й полягає наукова новизна публікації.

Джерельною базою написання статті послужили насамперед матеріали друкованого органу ХСС – часопису “Руслан” упродовж 1911–1914 рр.

Значний обсяг інформації щодо видання часопису “Руслана” містять матеріали фонду Барвінських, які зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника. Зокрема, це покажчик та список прізвищ дописувачів часопису [10].

Для вивчення історії розвитку суспільно-християнського руху в Східній Галичині кінця XIX – початку XX ст. особливо репрезентативною є щоденний часопис “Руслан”, що виходив упродовж 1897–1914 рр. Видання, яке було трибуною лідерів зазначеного руху, ототожнювалося насамперед з О. Барвінським. Він визначив основну мету часопису: “Будити й поглиблювати серед нашої суспільності національну свідомість, охоту до народньої організації і праці на всіх царинах нашого життя, давати певні і докладні інформації про всякі справи а тим самим простувати баламуцтва так щедро розсівані ворожими нашої українській ідеї часописами” [11, арк. 610].

У 1911 р. часопис “Руслан” отримав підзаголовок – “християнсько-суспільний дневник”, що зумовлювалося виникненням нової партії “Християнсько-суспільного Союзу”. Публікації “Руслана”, зокрема в рік створення партії, містять чимало матеріалу, в якому відтворено думку редакцій і авторів багатьох пресових друків-опонентів, що не поділяли політичних поглядів учасників цього об’єднання [8, с. 247].

Редактором “Руслана” у досліджуваний період був Сень Горук – відомий журналіст, у майбутньому отаман Легіону Українських Січових Стрільців і Української Галицької Армії.

У часописі зазначалося, що ХСС “бажає сильної злуки на підставі науки Спасителя, любви ближнього і свого народа, праці для свого народа і загального добра, бо видить в сім запоруку лучшої долі” [12, с. 1].

Передусім зі шпальт часопису ми можемо дізнатися про перебіг зборів новоутвореної партії, ухвалених на них резолюцій. Серед активних діячів ХСС, котрі неодноразово виступали із важливими доповідями, були Р. Ковальов [13], О. Маковей [14], Я. Гординський [15]. У їх виступах ми знаходимо уявлення про ідеологію суспільно-християнського руху, ставлення щодо важливих суспільно-політичних, соціально-економічних, культурно-освітніх питань.

Зокрема, О. Маковей розкритикував радикалів та соціал-демократів за антирелігійну пропаганду, а націонал-демократів за “монополізацію патріотизму” та малодіяльність. Оцінюючи результати виборів 1911 р. до Віденського парламенту, він засудив діяльність українських партій за брак єдності та взаємну критику, що призвело до втрати значної кількості голосів виборців. Окрім того, він виступив із думкою щодо заснування регіональних партійних часописів: “одно число на тиждень, але добре зредаговане і розкинене у кожний куток повіта, може більше зробити, ніж щоденна часопись зі столиці” [14, с. 2–3].

Важливим є і те, що на сторінках часопису “Руслан” публікувалися статті не лише очільників ХСС, але й рядових членів, які намагалися показати шляхи розвитку новоутвореної партії [16]. Зокрема, народний учитель Посипанко з Лопушан вказав на потребу, щоби поневолені всюди учителі знайшли в новій організації захист. Та щоб учителі та священики у селах йшли разом [17, с. 2].

Утворення ХСС призвело до нових ідеологічних дискусій в Східній Галичині напередодні Першої світової війни. Націонал-демократи, радикали, москвофіли виступили не лише проти ідей, які пропагувалися на сторінках “Руслана”, а й вважали недоцільним існування такої партії, вважаючи її “заразою і отруєнням крові нашого національного організму”, а отже робили висновок, що їй треба запобігти і сприяти її занепаду [18, с. 3]. Політичні опоненти звинуватили лідерів ХСС в зраді національних інтересів. У одній із публікацій зазначалося, що ХСС відколовся від “національно-демократичного сторонництва” та виступив проти нього [19, с. 4]. Також автор порівняв її створення з “новою ерою” та зробив висновок, що зазначена партія несе роз’єднання з Наддніпрянщиною, оскільки в основу своєї програми ставила кастовість та ультрамонізм, а у політиці була

крайньо реакційною, не сприяла приєднанню України (Наддніпрянщини) [19, с. 68].

У зв'язку з цим у часописі “Руслан” з'являються полемічні статті у яких очільники ХСС намагалися довести до широкого загалу ідейні орієнтири новоутвореної партії та відповісти політичним опонентам.

Зокрема, у вересні 1911 р. на шпальтах часопису опубліковано статті під загальною назвою “В обороні правди і чести” [20], у яких очільники ХСС О. Барвінський, К. Студинський та О. Маковей спростовували інформацію, подану про них на сторінках газети “Діло”.

Про те, що утворення ХСС не було “видумкою” О. Барвінського, а потреба партії, що базувалася б на суспільно-християнських засадах, була ще задовго до 1911 р. свідчать статтю о. О. Волянського “В справі християнсько-соціальної партії” опубліковану у часописі “Нива” у 1907 р. [21, с. 1].

Сергій Єфремов у публікації “На старий шлях” у часописі “Рада” намагався проаналізувати політичні взаємини в Галичині та місце у них ХСС. Він, зокрема, зазначав, що наслідком утворення “клерикальної” стане розкол в українському політикумі. Хоча ХСС неодноразово зазначав, що не виступатиме з гострою критикою УНДП [22, с. 1–2]. У полеміку з С. Єфремовим вступив О. Маковей, який у статті “Старий і новий шлях” відмітив: “Єго замітки різняться корисно тим від інших, що писані спокійніше, без притирки і без лайки. Видко, хоч автор зрозуміти нову появу і придивляється їй з таким засобом відомостей, який має про наші відносини і взагалі про культурне життя...” [22, с. 1].

Відгуки у пресі свідчать про певну боязнь політичних опонентів перед новоутвореною партією. Це прослідковується і у виступі Є. Олесницького на вічі у Стрию. Він, зокрема, зазначив: “Партию християнсько-суспільну мусимо уважати нині за незвичайно шкідливу і всіма силами протиділати їй згубній і шкідливій діяльності. Фірма християнська у неї, се овеча шкіра, в яку убирає ся вовк йдучи в овече стадо. Она має закрити діла і наміри зовсім нехристиянські. Духовенство наше в особах своїх найчільніших представників відцурало ся сеї “християнської партії” і осудило її – зазначивши виразно, що стоїть непохитно при нашій організації. Можна надіятися, що нарід український в Галичині на стільки сьвідомий нині є і політично зрілий, що навіть на виборах посередних не допустить до того, щоби члени християнсько-суспільної партії вийшли в місце послів українських і скріпили політику польську в Галичині” [23, с. 1].

Українці за чисельністю населення займали четверте місце у Австро-Угорщині після німців, чехів та угорців. Попри те представники ХСС звертали увагу на слабкість національного руху. Однією з причин вони вважали розпорошеність українців у двох частинах монархії – австрійській та угорській [24, с. 1–2].

Основним завданням ХСС поставив піднесення серед галичан національної свідомості: “Головна наша радість – се поступ нашого народу, єго материяльний і духовний розвиток, підйом національної сьвідомості” [25, с. 1].

Представники ХСС вступили у полеміку з націонал-демократами щодо доцільності існування богословського факультету у майбутньому українському університеті [26, с. 1–2]. Критикуючи публікацію “На ковзкій дорозі” у часописі “Діло” християнські суспільники відзначали важливість духовенства для національного відродження. Зокрема, вони зазначали: “Адже не треба забувати, що стан сьвященничий золотими буквами записав ся в історії нашого народного відродження, котрий зберіг від загибелі нашу руско-катол. віру, а з нею і народність, дав нам будителя галицької України незабутнього Маркіяна. Сьвященники, се люди з університетськими студіями, се люди образовані а в слід за тим до народної праці укваліфіковані. Аджеж стан сьвященничий дає нам

богато визначних народних тружеників, котрих успішну діяльність для народу признають всі партії...” [27, с. 2].

На початку 1912 р. на шпальтах часопису “Руслан” опубліковано низку статей під загальною назвою “Основи, задачі і змагання “Християнсько-суспільного стороництва”, у яких висвітлено ставлення новоутвореної партії до держави, освіти тощо.

Школа мала базуватися на християнських та національних засадах. Проте християнські суспільники застерігали від шовіністичних закликів: “Любити своє, але шанувати і поважати чуже, отсе повинно бути провідною гадкою здорового народного і народолобного вихованя” [28, с. 2]. Окрім того шкільна освіта мала мати практичне значення та надавати знання, які можна використати у повсякденному житті.

Розуміючи важливість вирішення аграрного питання, християнські суспільники намагалися допомогти селянам. Зокрема, вони вимагали державних дотацій для селянських господарств, а лихварську та посередницьку торгівлю замінити безпосередньою виробниками. Окрім того, представники ХСС неодноразово ставили вимогу державного відшкодування для селян наслідків військових навчань або природних катаклізмів [29, с. 2].

У публікаціях “Руслана” значну увагу приділено еміграції галицьких селян [30–31]. У них проаналізовано причини та наслідки цього явища, описано життя українців за кордоном, зокрема у Європі, США, Канаді, Бразилії.

Оцінивши негативний вплив радикальної та соціалістичної пропаганди, ХСС поставив за мету заснувати християнську молодіжну організацію, щоб “скріпити в ній добрі засади і підвалини віри і моральности і забезпечити також тих, що приневолені виходити за зарібками в чужину, щоби наш руский нарід не відчужував ся від своєї Церкви і віри, де він не опинив ся” [32, с. 2].

Покращення життя селян представники ХСС вбачав у наданні їм якісної освіти, що у поєднанні з практичним досвідом “може двигнути до поступу, добробуту і гаразду наше хліборобске селянство і міщанство” [33, с. 2].

Публікації у часописі “Руслан” дають можливість прослідкувати ставлення християнських суспільників до інших українських політичних середовищ, зокрема соціал-демократів та москвофілів.

Християнсько-суспільний союз негативно ставився до соціалістичної агітації, вважаючи, що діяльність соціал-демократів “... чисто розкладова, так як їх цілю є – все бурити і руйнувати, навіть лад, навіть порядок, навіть родинне жите. А найстрашніше із всего те, що социялізм нищить віру. Нема одной заповіди, якої би социялізм не нарушив” [34, с. 2].

Питання національної самоідентифікації зумовлювало глибоке несприйняття християнськими суспільниками москвофілів: “Ся чорна пляма на народнім організмі ествує лише завдяки пособіям із вні і щирим хоч також не безінтересовним симпатіям чужих і наших противників. Москвофільство у інших народів не є таке вельми шкідливе як у нас; у нас слово: москвофіл є рівнозначним що Москаль. У нас старають ся наші домородні Москалі вводити православє, щоб з ним ввести і цареславє, гравітуючи туди, де нашому українському народови не дозволяють розвинути свою рідну народну українську ідею” [35, с. 2]. ХСС виступив проти спроб польсько-русофільського зближення. На думку прихильників О. Барвінського, цим порозумінням з русофілами поляки хотіли “виторгувати” собі прихильне ставлення Росії [36, с. 1–2].

Цікавим, на нашу думку, є ставлення християнських суспільників до вирішення національного питання у Східній Галичині.

Назагал позицію прихильників О. Барвінського щодо поляків можна простежити у “Шостому листі до людей доброї волі”, де зазначається: “... наше відношень до Поляків основує ся на бажаню рівноправности обох народів і

звертає ся остро проти тих польських груп, які раді би насильством, чи асиміляційною тактикою здержати наш нарід на дорозі його змагань до красшої долі” [37, с. 2].

Християнські суспільники чітко розмежовували два поняття “жиди” (євреї як народ) та “жидівство” (світогляд, заснований єврейськими вченими, філософами та вплив євреїв на європейську політику, культуру, соціально-економічне життя) [38, с. 1]. Основною причиною єврейських погромів вони вважали “[...] безвихідне, сумне і дуже сумне економічне положенє стану селянського в цілім краю” [38, с. 1]. На їх думку, говорити про антисемітизм недоречно, оскільки єврейські погроми забезпечив семітизм у Галичині.

Підтримуючи українців, представники ХСС виступали проти шовіністичних та націоналістичних закликів деяких політичних сил: “Берегти і боронити свою народність се обовязок кожного Русина, але буває часто, що в тім доводить ся до загорілости і засліплення, а крім того нині, в часах ворожих Церкві, де проти неї треба двигнути як найбільшу силу, зворушити і запалити цілий нарід – надуживають яко оружя – націоналізм” [39, с. 1].

Завдяки часопису “Руслан” ми можемо прослідкувати ставлення представників ХСС щодо важливих міжнародних проблем напередодні Першої світової війни. Зокрема, на його шпальтах активно обговорювалося вбивство у Сараєво ерцгерцога Фердинанда. 1 липня 1914 р. очільники ХСС О. Барвінський та К. Студинський у складі делегації представників провідних українських політичних партій “зложили кондоленції з приводу трагічної смерті престолонаслідника” наміснику Галичини Вітольду Коритовському [40].

ХСС не лише засудив вбивство престолонаслідника, але й гостро критикував його імовірного організатора – великосербські націоналістичні організації, метою яких було відродити Велику Сербію часів Стефана Душана – наймогутнішого середньовічного правителя Сербії.

Християнські суспільники зазначали, що в основу ідеї Великої Сербії поставлено прагнення Російської імперії поширити сферу свого впливу на південь – на Балканський півострів – та на захід – на українські землі у складі Австро-Угорщини. Вони небезпідставно порівнювали великосербський рух з москвофільством [41]. Ці течії трактувалися як штучний витвір вже згаданої всеслов’янської ідеї, скеровувалися на порушення територіальної цілісності Австро-Угорської монархії. Представники ХСС закликали владу звернути увагу на поширення москвофільства в Східній Галичині, оскільки воно могло перерости у загрозу для Австро-Угорщини, не меншу від небезпеки, яку становила великосербська пропаганда [42].

Таким чином, проаналізувавши публікації у часописі “Руслан”, можемо зробити висновок, що ХСС, будучи малочисельною організацією, не відігравав значної ролі в політичному житті Східної Галичини. Він виступав за проведення змін у політичному, суспільному, культурному та економічному житті шляхом реформ та закликав українські політичні об’єднання підтримувати Австро-Угорську монархію як гаранта всебічного національного розвитку українців. Також ХСС виступав за українсько-польське порозуміння, як рівноправних народів. Такі помірковані погляди, а також постать його очільника, О. Барвінського, зробили партію малопопулярною серед широкого загалу.

Список використаних джерел

1. Антошевський Т. До історії християнсько-суспільного руху в Галичині (80-ті рр. XIX ст. – 1914 р.) / Тарас Антошевський. – Львів, 1997. – 36 с. 2. Васьків Н. А. Українсько-єврейські відносини у політиці християнських суспільників наприкінці XIX – початку XX ст. (за матеріалами часопису “Руслан”) / Васьків Н. А. // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К.: “Видавництво “Гілея”, 2014. – Вип. 91 (12). – С. 40–47. 3. Кліш А. Християнсько-суспільний союз: інституалізація та діяльність / Андрій Кліш // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. Випуск 47. – К., 2015. – С. 55–62. 4. Монолатій І. Разом, але майже окремо. Взаємодія етнополітичних акторів на західноукраїнських землях у 1867–1914 рр. Монографія / І. Монолатій. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2010. – 736 с. 5. Мудрий М. Рукописні джерела до історії Християнсько-суспільного союзу в Галичині / Мар’ян Мудрий // До джерел. Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. – Київ; Львів, 2004. – С. 421–440. 6. Чорновол І. Українські клерикальні партії Галичини (1896–1939) / І. Чорновол // http://risu.org.ua/ua/index/studios/studies_of_religions/60925/ 7. Романюк С. До історії створення часопису “Руслан” (1897–1914 рр.) (за рукописною спадщиною О. Барвінського) // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів, 2004. – Вип. 12. – С. 50–57. 8. Сніцарчук Л. Газета “Руслан” (Львів, 1897–1914 рр.): змістово-тематична модель видання / Лідія Сніцарчук // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. – Випуск 31. – Львів, 2008. – С. 241–250. 9. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника НАН України (далі – ЛННБУ ім. В. Стефаника). Відділ рукописів. – Ф. 1. – Оп. 2. – Спр. 57-б; 57-в. 10. ЛННБУ ім. В. Стефаника. Відділ рукописів, ф. 11 (Барвінські). – Спр. 5365 / п. 332. – 4 арк. 11. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Ф. 135, од. зб. 33: “Спомини з мого життя”. – 6 часть, зошит 32. 12. Лист до руского народа // Руслан. – Ч. 176. – 10 серпня (28 липця) 1913. – С. 1–2. 13. Реферат проф. Романа Ковальова на довірочних зборах “Хр.-сусп. Союзу” дня 26. грудня 1912 р. // Руслан. – Ч. 291. – 27(14) грудня. – С. 1–2. 14. Про політичне положенє. Реферат Осипа Маковєя // Руслан. – 28 грудня 1911. – С. 2–3. 15. Загальні збори Христ.-сусп. Союзу у Львові. Реферат проф. д-ра Ярослава Гординського. – Ч. 26. – 5 лютого (23 січня) 1914. – С. 1–2. 16. Стельмах І. Християнсько-суспільному Союзови під розвагу (Письмо з народу) / Іван Стельмах // Руслан. – Ч. 190. – 27 (14) серпня 1911. – С. 2. 17. Голос провінціала // Руслан. – 1911. – Ч. 145. – С. 2–3. 18. 3 християнсько-суспільного багна // Діло. – 1911. – Ч. 283. – С. 3. 19. Наші християнські суспільники. – Львів: Накладом редакції “Діла”, 1910. – С. 4. 20. В обороні правди і чести // Руслан. – Ч. 208 19 (6) вересня 1911. – С. 2–3; В обороні правди і чести // Руслан. – Ч. 209 20 (7) вересня 1911. – С. 1–2; В обороні правди і чести // Руслан. – Ч. 211 23 (10) вересня 1911. – С. 1–3. 21. Ще одна замітка про “Християнсько-суспільний союз” // Руслан. – Ч. 162 25 (12) липця 1911. – С. 2. 22. Старий і новий шлях // Руслан. – Ч. 159 21 (8) липця 1911. – С. 1–2. 23. Чи годилося ся? // Руслан. – Ч. 284. – 24 (11) грудня 1911. – С. 2. 24. Теперішня пора а Русини // Руслан. – Ч. 28 – 6 лютого (24 січня 1913). – С. 1–2. 25. До суспільности // Руслан. – Ч. 19. – 26 (13) січня 1913. – С. 1. 26. Чи богословський виділ не має справді культурного і наукового значія // Руслан. – Ч. 30. – 8 лютого (26 січня) 1913. – С. 1–2. 27. Ще кілька заміток про організаційну роботу між народом // Руслан. – Ч. 37. – 12 лютого 1913. – С. 1–2. 28. Основи, задачі і змаганя “Християнсько-суспільного сторонництва”. Становище супроти держави. – Ч. 53. – 8 марця (24 лютого) 1912. – С. 1–2. 29. Основи, задачі і змаганя “Християнсько-суспільного сторонництва”. Організація хліборобського стану // Руслан. – Ч. 56. – 12 марця (28 лютого) 1912. – С. 1–2. 30. Бразилійська Україна над пропастью // Руслан. – Ч. 170. – 3 серпня (20 липця) 1913. – С. 1; Рефлексії на тему еміграції до Америки // Руслан. – Ч. 208. – 19(6) вересня 1913. – С. 2; 3 країни нужди і горя // Руслан. – Ч. 213. – 25 (12) вересня 1913. – С. 1; 3 країни нужди і горя // Руслан. – Ч. 214. – 26 (13) вересня 1913. – С. 1; Головний еміграційний виновник // Руслан. – Ч. 214. – 26 (13) вересня 1913. – С. 1–2. 31. Дванайцятий лист до людей доброї волі // Руслан. – Ч. 285. – 25 (12) грудня 1913. – С. 1–2. 32. Основи, задачі і змаганя “Християнсько-суспільного сторонництва”. Організація хліборобського стану // Руслан. – Ч. 57. – 13 марця (29 лютого) 1912. – С. 2. 33. Основи, задачі і змаганя “Християнсько-суспільного сторонництва”. Організація хліборобського стану // Руслан. – Ч. 59 15 (2) марця 1912. – С. 1–2. 34. Християнство а социялізм // Руслан. – Ч. 52. – 1913. – С. 1–2. 35. Кілька заміток про організаційну роботу між народом // Руслан. – Ч. 29. – 7 лютого (25 січня) 1913. – С. 1–2. 36. Наше становище супроти польского кола // Руслан. – Ч. 250. – 5 листопада (23 жовтня) 1912. – С. 1–2. 37. Шестий лист до людей доброї волі // Руслан. – Ч. 279. – 16 (3) грудня 1913. – С. 1–2. 38. Одинайцятий лист до людей доброї волі // Руслан. – Ч. 284. – 24 (11) грудня 1913. – С. 1. 39. Дурделла Г. Ще кілька заміток про націоналізм і

Церкву / о. Гр. Дурделла // Руслан. – Ч. 57. – 14 (1) марця 1913. – С. 1–2. 40. *По трагедії в Сараєво* // Руслан. – Ч. 144. – 1 липня 1914. 41. *Великосербство і русофільство* // Руслан. – Ч. 162. – 23 липня 1914. 42. *Спільна Рада міністрів і послухає гр. Берхтольда в Ішлю* // Руслан. – Ч. 154. – 14 липня 1914.

Андрей Клиш

ЧАСОПИСЬ “РУСЛАН” КАК ИСТОЧНИК К ИЗУЧЕНИЮ ХРИСТИАНСКО-ОБЩЕСТВЕННОГО СОЮЗА (1911–1914 ГГ.)

В статье на основе публикаций в часописе “Руслан” проанализированы организационные основы и программные ориентиры Христианско-общественного союза, исследованы его идейные принципы и общественная деятельность, охарактеризованы цели, задачи и основные направления деятельности организации.

Ключевые слова: Христианско-общественный союз, “Руслан”, периодика, Восточная Галичина, общественно-христианское движение.

Andriy Klish

NEWSPAPER “RUSLAN” AS A SOURCE OF STUDY CHRISTIAN SOCIAL UNION (1911–1914)

On the basis of publications in the newspaper “Руслан” analyzed the organizational principles and program guidelines Christian social union, investigated its ideological principles and social activities, describes the purpose, objectives and main activities of the organization.

Key words: Christian social union, “Руслан”, periodicals, Eastern Galychyna, social-christian movement.